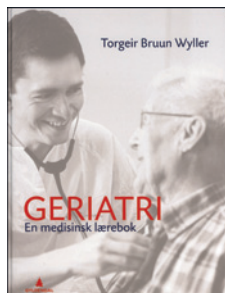

Glimrende lærebok i geriatri

Torgeir Bruun Wyller

Geriatrici

En medisinsk lærebok. 459 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2011. Pris NOK 675 ISBN 978-82-05-41222-4

Det er en moderne lærebok i geriatri på norsk. Det er nok ikke tilfeldig at det er Knut Laakes (1943–2003) etterfølger, som den ledende geriatrer i Norge, som nå også følger etter ham med en lærebok.

Det har skjedd mye i geriatrien de siste årene. Ikke minst har faget utviklet seg til først og fremst å være diagnostikk og behandling av akutt sykdom hos eldre med sammensatte og kompliserte problemstillinger. Denne boken møter dette på en utmerket måte.

Målgruppen er medisinstudenter og leger, men som det står i forordet, er den også skrevet for sykepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, logoped, sosionomer og andre som arbeider med geriatriske pasienter.

Boken er bygd opp med en generell del med beskrivelse av faget, symptomer, undersøkelsesteknikk og tverrfaglig behandling. Deretter følger en mer spesiell del med omtale av de enkelte sykdomsgruppene.

Forfatteren beskriver utfordringen ved at geriatrien omhandler så mye, og han prøver å begrense seg til det mer spesifikke geriatriske. Jeg synes han lykkes godt. Samtidig er det nesten utrolig hvor mye fakta og fornuftige vurderinger han har fått plass til på 459 sider. Han sier selv at det ikke er mulig å omtale alle sykdomstilstander grundig, og viser til mer omfattende lærebøker i indremedisin, psykiatri osv. Det fører til at man enkelte steder savner noe, f.eks. nevner han ikke, under omtale av hjertesvikt, kardial amyloidose som mulig årsak til hjertesvikt hos de aller eldste.

Hvert lille kapittel innledes med en sykehistorie som forfatteren senere i kapitlet kommer tilbake til. Pasienten er for øvrig helt konsekvent omtalt som «hun».

Han innleder med noen betraktninger om fagets plassering og avgrensning, og mener, som mange andre, at geriatrien er den generelle indremedisinens arvtaker, og understreker betydningen av at faget får plass og senger i sykehusene. Som naturlig er, er det også en omtale av biologisk aldring, det evidensbaserte kunnskapsgrunnlaget og de ulike tjenestemodellene som finnes.

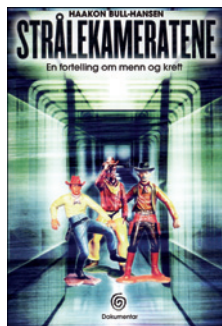
Det er i det hele tatt ikke lett å finne mangler. De enkelte tilstandene er godt beskrevet, og tabellene og illustrasjonene er gode. Forfatteren har skrevet alene, men har fått hjelp av sju kolleger til å lese flere av kapitlene. Språket er klart og lett.

Det er en svært nyttig bok som bør få plass på medisinske avdelinger og i allmennpraksis. Den vil også være nyttig som lærebok for medisinstudenter, og som oppslagsverk for andre interesserte.

Sigurd Sparr

Geriatrisk seksjon
Medisinsk klinikk
Universitetssykehuset Nord-Norge

«Resten er logistikk»

Haakon Bull-Hansen

Strålekameratene

En fortelling om menn med kreft. 215 s. Oslo: Kagge forlag, 2011. Pris NOK 349 ISBN 978-82-489-1018-3

I oktober 2007 møtes tre menn på Radiumhospitalet. De har mandelkreft og skal behandles med stråler, cellegift og kniv. Denne boken er beretningen om deres oppdagelsesreise i helsevesenet, deres pendling over Gjallarbrui, broen mellom liv og død – og deres nytte og glede av hverandre.

Strålekameratene får sykdomsbehandling, men mister helse i møte med legene. Møtet med stadig nye «engangsleger» som bare kan dem bit for bit, skaper frykt. Mange av legene oppfører seg som autopiloter: «Jeg forsøkte å se meg selv med spesialistens øyne og fikk et ubehagelig glimt av en kroppsdel som reiser inkognito på et samleband.»

Strålekameratene føler seg underlagt en formynderisk medisin. De mister eiendomsretten til eget liv. Det informerte samtykket er mest til pynt. Den medisinske makten rår. Forfatteren har malende bilder av umyndiggjøringen: «Plutselig følte jeg meg som en liten gutt i barnehagen, sittende på en potte mens de voksne snakker over hodet der oppe, om alt mulig som jeg ikke skal forstå.» «Min vilje er borte, og jeg blir en pakke i systemet. Resten er logistikk.» Forfatteren føler seg så truet av dette identitetstyveriet at han utbryster: «Ingen er helt like meg,» og roper ut i natten: «Jeg er!»

Strålekameratene protesterer mot påstanden om at menn av redsel og barskhet venter for lenge med å søke hjelp ved tegn på kreft. De mener kvinner har tiltatt seg definisjonsmakten over rett sykdoms- atferd og vil gjøre sitt reaksjonsmønster til det eneste gyldige.

Haakon Bull-Hansen har skrevet en nyttig bok. Helsetjenesten må bli bedre på å samhandle med brukerne. Da trenger vi tilbakemeldinger fra modige og tenksomme strålekamerater. Vi er en tjeneste og må rette antennene mot dem vi skal tjene.

Forfatterens budskap forsterker et ønske som har kommet fra mange de siste årene: Legene må vite at ordet helse kommer av gammelnorsk *heill* som betyr helhet. Pasienten lengter etter leger som møter og respekterer dem som hele mennesker. Videre må maktfordelingsprinsippet prege møtet mellom lege og pasient. Det myndige mennesket mister verdighet og tillit når det møtes med kommandomedisin.

Forfatteren kommer med en advarsel jeg tror vi bør ta på alvor. Hvis vi ikke gjenoppliver legen som menneskebehandler, og hvis vi ikke gir pasienten reell medinnflytelse, «er det et spørsmål om ikke hver pasient trenger sin agent, eller dedikerte helseadvokat, for å komme seg best mulig gjennom det opphakkede helsesystemet politikerne driver frem i dag.»

Per Fugelli

Institutt for helse og samfunn
Universitetet i Oslo